

Anatomian perusterminologia

Hierojan ammattitutkinto

Anatomian terminologia

- Lääketieteen perusta kaikkialla maailmassa
- Perustuu pääasiassa **latinaan**
- Jokaiselle lääketieteen parissa työskentelevälle tuttua
- Kaikkiaan termejä ihmiskehon rakenteille on noin 5000

Rakenteita

- **os** = luu
- **ossa** = luut

- **musculus** (m.) = lihas
- **musculi** (mm.) = lihakset

- **nervus** (n.) = hermo
- **nervi** (nn.) = hermot
- **arteria** (a.) = valtimo
- **arteriae** (aa.) = valtimot
- **vena** (v.) = laskimo
- **venae** (vv.) = laskimot
- **articulatio** (art.) = nivel
- **ligamentum** (lig.) = nivelside
- **ligamenta** (ligg.) = nivelsiteet
- **tendo** = jänne

Tasoa kuvaavat termit

- **Mediaanitaso** on **keskitaso**, joka jakaa ihmisen **symmetrisesti vasempaan ja oikeaan** puoliskoon
- **Sagittaalitasoja** ovat kaikki **mediaanitason suuntaiset tasot**, jotka jakavat ihmisen **epäsymmetrisesti** vasempaan ja oikeaan puoliskoon
- **Frontaalitasot** ovat ruumiin **pituusakselin** suuntaisia tasoja, jotka jakavat ihmisen **etu- ja takaosaan**
- **Horisontaalitasot** jakavat ihmisen **vaakasuorassa ylä- ja alaosaan**

Suuntaa ja sijaintia kuvaavat termit

- **Huom!** Sijainti määritellään **AINA anatomisessa asennossa**:
 - Seisten, nenä ja varpaat eteenpäin
 - Yläraajat vartalon sivuilla, **kämmenpuoli eteenpäin**

- **medialis**, mediaalinen, med. = lähempänä keskitasoa sijaitseva
 - **lateralis**, lateraalinen, lat. = kauempana keskitasosta sijaitseva
 - **externus**, ext. = ulkopuolinen, ulko-, ulompi
 - **internus**, int. = sisäpuolinen, sisä-, sisempi
 - **anterior**, anteriorinen, ant. = etu-, edessä, etumainen
 - **posterior**, posteriorinen, post. = taka-, takana, takimmainen
 - **ventralis**, ventraalinen, vent. = vatsanpuoleinen
 - **dorsalis**, dorsaalinen, dors. = selänpuoleinen
-
- **cranialis**, kraniaalinen, cran. = päänpuoleinen

- **caudalis**, kaudaalinen, caud. = hännänpuoleinen
- **superior**, superiorinen, sup. = ylempi
- **inferior**, inferiorinen, inf. = alempi
- **dexter**, dex., dx = oikea
- **sinister**, sin. = vasen
- **superficialis** = pinnallinen
- **profundus** = syvä
- **transversus** = poikittainen

- **longitudinalis** = pitkittäinen
- **rectus** = suora
- **obliquus** = vino
- **intermedius** = välissä oleva
- **longus** = pitkä
- **brevis** = lyhyt
- **magnus** = iso
- **minimus** = pieni, hyvin pieni
- **major** = isompi
- **minor** = pienempi

Miksei sitten pelkkä suomen kieli riitä?

- **Vertaa keskenään** sanoja:
 - Externus/internus
 - Medialis/lateralis
- Tieteellinen nimi kertoo **täsmällisesti**,
milloin sijaintia verrataan
syvyysuunnassa ja milloin vartalon
keskitasoon nähden

Ruumiinosia

- **caput** = pää (myös luun pää, esim. caput femoris = reisiluun pää)
- **cranium** = kallo (vrt. cranialis)
- **collum** = kaula (myös luun kaula, esim. collum femoris = reisiluun kaula)
- **cervix** = kaula (esim. vertebrae cervicales = kaulanikamat)

- **occiput** = takaraivo (esim. os occipitale = takaraivoluu)
 - **nucha** = niska (esim. ligamentum nuchae = niskaside)
 - **frons** = otsa (vrt. frontaalitaso)
 - **facies** = kasvot (esim. n. facialis = kasvohermo)
-
- **truncus** = vartalo, runko (myös verisuoni- tai hermorunko)
 - **dorsum** = selkä, kädenselkä, jalanselkä
 - **thorax** = rintakehä (esim. vertebrae thoracicae = rintanikamat)
 - **pectus** = rinta (esim. m. pectoralis major = iso rintalihas)
 - **abdomen** = vatsa (esim. m. rectus abdominis = suora vatsalihas)
 - **axilla** = kainalo (esim. a. axillaris = kainalovaltimo)

- **brachium** = olkavarsi (esim. m. triceps
brachii = kolmipäinen olkalihas)
- **antebrachium** = kyynärvarsi
- **carpus** = ranne (esim. ossa carpi =
ranneluut)
- **manus** = käsi (kämmen + sormet)
- **metacarpus** = kämmen (ranteen ja
sormien väliin jäävä alue; esim. ossa
metacarpalia = kämmenluut))
- **palma** tai **vola** = kämmenpuoli
(vastakohta kädenselkä eli dorsum)
- **digitus** = sormi tai varvas
- **pollex** = peukalo
- **pelvis** = lantio (= 2 lonkkaluuta + ristiluu)
- **lumbus** = lanne, vyötärö (esim. vertebrae
lumbales = lannenikamat)

- **inguen** = nivus (esim. ligamentum inguinale = nivusside)
 - **gluteus** = pakara- (esim. m. gluteus maximus = iso pakaralihas)
 - **femur** = reisi tai reisiluu (esim. m. quadriceps femoris = nelipäinen reisilihas)
 - **genu** = polvi
 - **poples** = polvitaive (esim. m. popliteus = polvitaivelihäs)
-
- **crus** = sääri
 - **sura** = pohje (esim. m. triceps surae = kolmipäinen pohjelihas)
 - **tarsus** = nilkka (esim. ossa tarsi = nilkkaluut)
 - **pes** = jalka (jalkapöytä + varpaat)
 - **metatarsus** = jalkapöytä (esim. ossa metatarsalia = jalkapöydänluut)
 - **planta** = jalkapohja (vastakohta jalanselkä eli dorsum)

- **hallux** = isovarvas

Kuvaa latinankielisiä termejä käyttäen:

- Miten pää sijaitsee selkärankaan verrattuna?
- Miten jalkapöytä sijaitsee polveen verrattuna?
- Miten selkäranka sijaitsee olkapäihin verrattuna?
- Miten nenä sijaitsee lantioon verrattuna?

Raajoihin liittyvä termistö

- **proximalis**, proksimaalinen = lähempänä vartaloa, tyvenpuoleinen
- **distalis**, distaalinen = kauempana vartalosta
- **radialis**, radiaalinen = varttinäluunpuoleinen (radius = varttinäluu)

- **ulnaris**, ulnaarinen =
kyynärluunpuoleinen (ulna = kyynärluu)
- **palmaris**, palmaarinen tai volaris,
volaarinen = kämmenenpuoleinen
- **tibialis**, tibiaalinen = sääriluunpuoleinen
(tibia = sääriluu)
- **fibularis**, fibulaarinen =
pohjeluunpuoleinen (fibula = pohjeluu)
- **plantaris**, plantaarinen =
jalkapohjanpuoleinen

Liikettä kuvaavia termejä

- **flexio**, fleksio = koukistus
- **extensio**, ekstensio = ojennus
- **abductio**, abduktio = loitonnuks eli raajaa
viedään poispäin keskitasosta
- **adductio**, adduktio = lähennys eli raajaa
tuodaan kohti keskitasoa
- **rotatio**, rotaatio = kiertäminen

- **lateraalirotaatio** = kiertäminen ulospäin
= ulkokierto
- **mediaalirotaatio** = kiertäminen
sisäänpäin = sisäkierto

- **supinatio**, supinaatio = kyynärvarren
ulospäin kiertäminen (voidaan käyttää
myös säärestä)
- **pronatio**, pronaatio = kyynärvarren
sisäänpäin kiertäminen (voidaan käyttää
myös säärestä)
- **circumductio**, sirkumduktio = pyörittely
- **inversio** = jalkaterän mediaalireunan
kohotus = supinaatio
- **eversio** = jalkaterän lateraalireunan
kohotus = pronaatio
- **elevatio**, elevaatio = kohottaminen
- **depressio** = laskeminen

Kuvaa tieteellisiä termejä käyttäen:

- 1. Miten selkäranka sijaitsee vatsalihaksiin verrattuna?
- 2. Miten sydän sijaitsee virtsarakkoon verrattuna
- 3. Miten ranteen luut sijaitsevat kyynärnivelen verrattuna?
- 4. Miten rintalasta sijaitsee sydämeen verrattuna?

Käännä tai päättele, mitä seuraavat esimerkit ovat suomeksi:

- 1. m. pectoralis minor
- 2. m. tibialis anterior
- 3. a. tibialis anterior
- 4. m. extensor carpi radialis longus

- 5. a. plantaris lateralis
- 6. m. obliquus externus abdominis

Anteeksi mitä?

- ”Mikäli kämmen osoittaa seistessä frontaalitasossa eteenpäin, on peukalo lateraalisempana ja pikkusormi mediaalisempana. Mikäli palmaaripinta osoittaa seistessä taaksepäin, on puolestaan pikkusormi lateraalisempi, vaikka se onkin koko ajan ulnaarisella puolella.”